

Bogdan IONESCU
Avocat, Baroul Arad,
Arbitru pe lângă Camera de Comerț, Industrie
și Agricultură Arad

DREPTUL LA PROPRIA IMAGINE. O PERSPECTIVĂ PRACTICĂ

Universul Juridic
București
-2013-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2013, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IONESCU, BOGDAN**

Dreptul la propria imagine / Bogdan Ionescu. –

București : Universul Juridic, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-103-4

342.721

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Listă de abrevieri

alin.	alineat(ul)
apud.	citat după
art.	articol(ul)
c.	contra
C.A.	Curtea de Apel
C. civ.	Codul civil
C. civ. fr.	Codul civil francez
C. fam.	Codul Familiei
C.c.Q.	Codul civil Quebec
Cass.	Curtea de Casație
Convenția	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
dec.	decizia
dec. civ.	decizia civilă
Ed.	Editura
ed.	ediția
et seq.	și următoarele
etc.	etcaetera ("și celelalte")
H.G.	Hotărârea Guvernului
Jud.	Judecătoria
lit.	litera
M. Of	Monitorul Oficial
NCC	Noul Cod Civil
nr./no.	numărul

O.U.G.	Ordonanța de Urgență a Guvernului
p.	pagina/paginile
pct.	punctul
R.T.D.F.	Revue trimestrielle de droit familial
S. civ.	secția civilă
s.n., B.I.	sublinierea noastră, Bogdan Ionescu
t.	tomul
TGI	Tribunal de grande instance
T.M.B.	Tribunalul Municipiului București
T.S.	Tribunalul Suprem
v.	vezi/a se vedea
vol.	volumul

PROLEGOMENE

„Ce droit n'est pas de ce jour, ni d'hier,
il vit éternellement, el personne ne sait quand il parut.”
(Sofocle, „Antigona”, versul 456¹)

Prezenta lucrare intitulată, credem, sugestiv *Dreptul la propria imagine. O Perspectivă practică* reprezintă, după știința noastră, primul demers publicistic în format monografic, pe acest subiect, apărut în literatura de specialitate națională.

De netăgăduit, problematica în sine a făcut și anterior obiectul analizei și a dezbaterilor vivante, reputați autori români oferindu-ne, deja, pagini elegant scrise pe această temă (și din care, *inter alia*, la rândul nostru ne-am inspirat). Totuși, aceste interese s-au îngemănat doar în „cadratura” destul de limitată a articolului, sau ca tratări *en passant* în varii cursuri universitare dedicate, de obicei, materiei „Persoanelor”.

Abordarea și perspectiva noastră, așa cum nădăjduim a se observa, este una mult mai extinsă, aici unde dreptul la propria imagine, *per se*, reprezintă „vioara întâi”, întreaga compoziție „muzicală” edificând-o în juru-i.

¹ Traducerea în limba franceză a fost preluată din H. Ahrens, *Cours de Droit Naturel ou de Philosophie du Droit*, t. II, ed. 6, Leipzig, 1868, p. 10 și 11, autor care, din păcate, nu-și declină propria sursă. Contextul în care H. Ahrens citează aceste versuri fără de moarte este cel al analizei *Des Droits de L'homme en Général*, aici unde afirmă: Existența drepturilor independente și mai presus de orice convenție umană a fost admisă încă din antichitate. Cu o frumoasă simplitate Sofocle a spus-o în Antigona (...); Posibil lipsiți de obiectivitate, am apreciat că traducerea în franceză este infinit mai frumoasă decât cea în limba națională: *Ca-aceste legi nu sunt în slove scrise, nu!; Dar pe vecie-s legi și nu-s de azi, de ieri. De când or dăinui, n-o știe niciun om.*

Cu toate că ne-am axat preponderent pe latura practică a subiectului, prin valorificarea unui foarte bogat aparat jurisprudențial (practică a instanțelor care mărturisește, mai veridic decât orice, manifestarea concretă, tangibilă, palpabilă, a unui anumit drept subiectiv) am ținut, poate mai mult decât în oricare alt studiu anterior, să dăruim și un alt fel de „bagaj” informativ.

Rațiunea acestei tratări se justifică prin aceea că, inițial, am dorit să creăm, cel puțin, „pârghiile” unei mentalități solide, ancorate în realitate, privind dreptul la propria imagine. Pentru aceasta am considerat de cuviință a „risca” un fel de „melanj” între informația tehnică, științifică, de pur drept, cu o documentare din varii alte domenii, bunăoară istorie, filosofie, psihologie, artă. Înțelegerea deplină, până la urmă, a rafinamentului și subtilității acestui superb drept, nu credem că se poate realiza decât printr-o scrutare complexă și completă a cunoștințelor din sfere de activitate distincte, dar care rezonează în puncte comune.

Considerăm, fără nicio urmă de îndoială, că societatea românească nu are încă o percepție corectă asupra dreptului ce face obiectul prezentei lucrări. Fără a oferi un exemplu concret, cu lux de amănunte, arătăm că atâta timp ce „discuțiile” devenite deja „clasice” între părțile cu interese conflictuale se desfășoară gen: *îți interzic să mă filmezi*, opunere inechivocă căreia i se răspunde cu *sunteți pe domeniul public, am tot dreptul a vă filma*, nu se poate constata, mai mult, decât stadiul rudimentar, primitiv, în care ne aflăm pe acest palier.

Dreptul la propria imagine nu este un drept „claustrat”. Existența sau inexistența sa nu poate fi concepută în funcție de care parte a ușii te găsești. În fine, este la fel de evident că o persoană condamnată printr-o hotărâre judecătorească definitivă, și care se sustrage executării pedepsei, fiind dată în urmărire generală – imaginea sa fiind utilizată tocmai în acest sens – nu va putea invoca în mod legitim o violare a dreptului său la propria imagine.

Cele două exemple, banale în esența lor, ne relevă că și aici – ca în orice altă problematică juridică – trebuie a da dovadă de rațiune, de echilibru, de cumpătare, sau dacă vrem, mai brutal exprimat, de o logică sănătoasă. Astfel, nu se va putea susține, fără urmă de nuanțare, că niciodată o persoană nu va putea să fie filmată/fotografiată fără obținerea consimțământului său prealabil. Rolul presei – și al media în general – în orice societate democratică, este unul cardinal, numai un individ înrădăcinat într-o mentalitate „bananieră” sau „bantustanică” ar putea contrazice acest lucru.

Și pe acest fir ideatic, invențiile din trecut, sau mai apropiate de prezent, cum ar fi procesul fotografic sau camera de filmat, nu trebuie „ostracizate”. Media, prin reprezentanții săi din „teren”, și prin intermediul acestor mijloace tehnice, a reușit să immortalizeze imagini extraordinare (parcurend în întregul registru de la splendid la cutremurător), imagini în a căror lipsă, greu, dacă nu imposibil, cineva ar da crezare unor „simple” relatări (vizând subiecte de larg interes public) neacompaniate de fotografiile care să le susțină. Deloc întâmplător, în acest sens, s-a împământenit atât de profund expresia: „o imagine face cât o mie de cuvinte”, în fața căreia *credendo vides* (crezând vei vedea) prin parfumurile mistice pe care le exală, rămâne, undeva, un apanaj exclusiv al inițiaților.

Astfel, două fotografii, în mod deosebit, ni se „deschid” înaintea ochilor. Sudan, 1 martie 1993. Un copil malnutrit, pe un sol arid, într-o poziție aproape fetală. În fundal, un vultur necrofag, răbdător, așteaptă ca viața să se scurgă din acest trup groaznic deformat și scheletic. Este fotografia pentru care Kevin Carter a primit premiul Pulitzer în anul imediat următor, an în care se și sinucide bântuit inclusiv de această imagine zguduitoare. Se spune că fotografului i s-a interzis să atingă puiul de om de teama unor boli transmisibile pe care, pretins, le purta copilul, context în care a făcut această poză pentru posteritate

(ce ar fi putut face altceva, să „cutreiere” după părinții minorului pentru a le obține consimțământul în vederea fotografierii, nu era cazul, războiul civil din Sudan fiind un subiect de interes public internațional).

China, Beijing, Bulevardul Chang'an, lângă Piața Tiananmen, 5 iunie 1989. Un tânăr, într-un gest de protest magnific și memorabil împotriva regimului comunist se oprește înaintea unei coloane de tancuri cu scopul de a le opri înaintarea și ajungerea în celebra Piață în vederea înăbușirii revoltei populare. Tancul nu-l zdrobește sub șenilele sale, ci se oprește, însă, la scurt timp, tânărul este dus forțat de către un grup de militari și, în versiunea cea mai împărtășită, în final este ucis. Fotografia a fost captată de la aproximativ un kilometru de la locul incidentului, de la etajul șase al Hotel Beijing, immortalizând un moment și un context de un profund și legitim interes public.

Iată câteva „frânturi” de gânduri prin intermediul cărora am dorit a deschide cititorului apetitul pentru această lectură, sperăm, din tot sufletul, educativă și deopotrivă palpitantă.

Ne încheiem aici „pledoaria” pentru acest nou titlu apărut sub amprenta, deja, profund recognoscibilă a Colecției *Noul Cod Civil*. Totuși, dorim să profităm și de această ocazie pentru a invita cu cea mai mare căldură autorul-practician în vederea alăturării demersului nostru publicistic.

Și pe acest fir ideatic, credem cu tărie că o lucrare juridică valoroasă, scrisă din suflet și pură pasiune, reprezintă un *gest* de cea mai aleasă deferență față de minunata știință-artă a Dreptului. Iar Dreptul, maiestos, va răsplăti întotdeauna atare realizări prin ceva ce nicio avere materială lumească nu poate cumpăra. În orice domeniu, inclusiv în cel juridic, lipsa valorii va atrage „neantul” respectivului personaj, cu toate că, prin varii conjuncturi, el își va putea „atrage” faima trecătoare și bogăția. Nimeni nu-și va mai aminti de o astfel de persoană atunci când nu va mai fi și nimic nu va dăinui în urma sa. Acesta

reprezintă un verdict de o justețe implacabilă, nesupus niciunei căi de atac. Dreptul, însă, are puterea de a face din gestul amintit, „smuls” – de către cel care s-a așezat la masa de scris, din suflet și pasiune – acestei efemere și, de cele mai multe ori, atât de dureroase vieți, „ceva” cu adevărat nepieritor.

Arad, 18.02.2013

AUTORUL

Capitolul I

Elemente introductive

1. În Cartea Genezei, capitolul I, versetele 26 și 27, este scris: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră (...). Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie”¹.

Nu este locul aici a intra în dezbateri pe teme religioase, citarea textelor de mai sus având o completă altă rațiune. Anume, a îndemna să privim și să contemplăm, într-un alt

¹ Conceptul biblic al „*imago Dei*”; Totuși, s-a spus că: Dumnezeu nu are vreo imagine, figură, asemănare sau similitudine; nici vreo dimensiune sau formă. EL, prin urmare, nu poate fi reprezentat prin nicio imagine sau imagini (...) „*Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său*” este o figură de stil (...). Înseamnă că Dumnezeu a creat omul după propria *imagine*, fără vreo referire oarecare la forma exterioară a omului sau înfățișare vizibilă; ci, vizând partea intelectuală (*intellectual part*), care, la drept vorbind, nu are imagine, înfățișare sau formă. Atâta timp ce Dumnezeu și sufletul omului nu au nimic din ceea ce înțelegem a fi esențial pentru o imagine, și nici nu ar putea să aibă, atâta timp ce-și păstrează identitatea, care trebuie să fie pentru totdeauna, trebuie să conchidem că termenul de imagine, oricând este uzitată cu referire la fiecare, este figurativ și special – David F. Macdonald, A.M., *The Moral Law: A series of practical sermons on the Decalogue*, Sacramento, 1858, p. 23 și 24.; Aserțiunea biblică „*Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său*” reprezintă sămânța pentru ideea de egalitate a tuturor ființelor umane indiferent de rasă, culoare, credință, sex, castă sau alte diferențieri, cu toate că este vorba despre o egalitate care trebuie să recunoască diferențele, de exemplu între sexe. – Sh. Rosenne, *The perplexities of modern international law*, Hague Academy of International Law, 2002, p. 226.